

Gianone András: **Eucharisztikus vilá kongresszusok**

2020-ban Budapest rendezheti az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust. A katolikus egyház számára nagy missziós lehetőséget jelentenek e kongresszusok, amelyek az Oltáriszentségbe vetett hitünket szeretnék elmélyíteni. Érdemes ezért röviden áttekinteni a XIX. század végén induló eucharisztikus vilá kongresszusok történetét.

A kezdetek

Az eucharisztikus kongresszusok ötlete a XIX. század utolsó harmadában született egyre inkább egyházellenessé váló Franciaországban. Egy világi asszony Marie Marthe Émilie Tamisier kezdeményezett – ismerős papok segítségével – először eucharisztikus zarándoklatokat, majd – immár püspökök támogatásával – nemzeti eucharisztikus kongresszust. Végül 1881-ben – XIII. Leó pápa jóváhagyásával – szervezték meg Lille-ben az első nemzetközi eucharisztikus kongresszust, amelyen tíz országból nyolcszázan vettek részt. E kongresszuson – és hosszú ideig az azt követőkön is – a hangsúly a láthatóságon volt, hiszen a XIX. század liberális érájában sok kormány katolikusellenes volt, és a hívek láttatni akarták magukat. Ezért nagy figyelmet szenteltek a körmeneteknek, mintegy kifejezve azt, hogy újra birtokba veszik a várost. Fontos szerepet kaptak az ünnepélyes szentségimádások is, amelyek az Oltáriszentségben jelen lévő Krisztusba vetett hitet kívánták megerősíteni.

A lille-i kongresszus sikere nyomán állandó bizottságot hoztak létre az Oltáriszentség tisztelete iránt elkötelezett klerikusokból és világiakból a további kongresszusok szervezésére. Ennek a székhelye hosszú ideig Párizsban volt.

Az első 15 eucharisztikus vilá kongresszus időpontja és helyszíne			
1881	Lille (Franciaország)	1894	Reims (Franciaország)
1882	Avignon (Franciaország)	1897	Paray-le-Monial (Franciaország)
1883	Liège (Belgium)	1898	Brüsszel (Belgium)
1885	Fribourg (Svájc)	1899	Lourdes (Franciaország)
1886	Toulouse (Franciaország)	1901	Angers (Franciaország)
1888	Párizs (Franciaország)	1902	Namur (Belgium)
1890	Antwerpen (Belgium)	1904	Angoulême (Franciaország)
1893	Jeruzsálem (Oszmán Birodalom, ma Izrael)		

1904-ig a kongresszusokat – két kivétellel – francia nyelvterületen tartották, s csak azután vált a helyszín is igazán nemzetközivé. Az 1893-ban Jeruzsálemben tartott kongresszus azért is különleges, mert egyrészt a keleti rítusokkal való egységet kívánta kifejezni, másrészt először küldött a pápa – személyes képviselőjeként – legátust a kongresszusra.

A vilá kongresszusok nemzetközivé válása

1905-ben Rómában rendezték meg a kongresszust az Oltáriszentség tiszteletét szívügyének tekintő, s azt kiemelten szorgalmazó Szent X. Pius pápa (1903–1914) kezdeményezésére és részvételével. X. Pius *Sacra Tridentina Synodus* kezdetű 1904-es dekrétumában a világi hívek körében is szorgalmazta a gyakori, lehetőleg napi szentáldozást: „Senkit sem szabad

visszatartani az áldozástól, ha a kegyelem állapotában van, és jó szándékkal közeledik a szent asztalhoz.” Ugyancsak az ő nevéhez köthető az elsőáldozás korhatárának leszállítása: míg a 20. század elejéig általában tizennégy évesen járultak először szentáldozáshoz, az ő pápaságától kezdve ez hét éves korra került át, amikor – X. Pius szavai szerint – a gyermekek már gondolkozni kezdenek. Mindennek hatására jelent meg az eucharisztikus kongresszusokon a közös elsőáldozás. 1905-től vált állandó gyakorlattá az is, hogy a pápa legátust küld minden egyes eucharisztikus világkongresszusra, és ezután lett a helyszín igazán nemzetközivé, amelyet az alábbi táblázat is tükröz.

Az első világháborút megelőző évtizedben tartott eucharisztikus világkongresszusok időpontja és helyszíne			
1905	Róma (Olaszország)	1910	Montreal (Kanada)
1906	Tournai (Belgium)	1911	Madrid (Spanyolország)
1907	Metz (Németország, ma Franciaország)	1912	Bécs (Ausztria)
1908	London (Egyesült Királyság)	1913	Málta (brit koronabirtok)
1909	Köln (Németország)	1914	Lourdes (Franciaország) ¹

Az első világháború előtti időszak magyar szempontból legfontosabb kongresszusát 1912-ben Bécsben rendezték. Erre Magyarországról mintegy tizenötezer zarándok érkezett, főleg a nyugat-dunántúli és nyugat-felvidéki vármegyékből. A magyar szekció üléseinek a kapucinus templom szolgált helyszínül. Az előadások nélkülözték a nemzeti sajátosságokat, és szigorúan az eucharisztia témakörében mozogtak. Az előadók között a hazai klérus jelentős személyiségei szerepeltek, mint például Csernoch János kalocsai érsek, Prohászka Ottokár székesfehérvári és Glattfelder Gyula csanádi püspök, valamint Bangha Béla jezsuita szerzetes.

A két világháború között

Az első világháború megszakította az addig többnyire évente tartott nemzetközi eucharisztikus kongresszusok folytonosságát. 1914 után először 1922-ben rendeztek ismét kongresszust, méghozzá Rómában, és ezen részt vett a nem sokkal korábban megválasztott XI. Pius is. Ettől kezdve a második világháború kitöréséig két évente tartottak kongresszust, ami alaposabb szervezést tette lehetővé. Így például az 1934-es Buenos Aires-i kongresszus előtt előkészítő szentévet tartottak Argentínában, és ennek mintájára négy évvel később Magyarországon is. Ebben az időszakban jutott el valamennyi kontinensre az eucharisztikus világkongresszus, XI. Pius missziós és újraevangelizációs szándékának megfelelően. Ebben az időszakban – az 1914-es rendezvényhez hasonlóan – valamennyi világkongresszus saját mottót választott, amely tükrözte központi témáját. Az első világháború előtti időszakhoz hasonlóan a kongresszusokat továbbra is a szentségimádások és a tömeges szentáldozások jellemezték.

¹ Ennek az eucharisztikus világkongresszusnak már volt mottója: Az Eucharisztia és Jézus Krisztus társadalmi uralma.

A két világháború közötti eucharisztikus világkongresszusok időpontja, helyszíne és mottója		
1922	Róma (Olaszország)	Urunk békés országa az Eucharishtiában
1924	Amszterdam (Hollandia)	Az Eucharisztia és Hollandia
1926	Chicago (Egyesült Államok)	Krisztus békéje Krisztus országában
1928	Sydney (Ausztrália)	Szűz Mária és az Eucharisztia
1930	Karthágó (Tunézia)	Az Eucharisztia az afrikai tanúságtételben
1932	Dublin (Írország)	Az Eucharisztia és Írország
1934	Buenos Aires (Argentína)	Urunk Jézus Krisztus társadalmi uralma és az Eucharisztia
1937	Manila (Fülöp-szigetek)	Az eucharisztikus apostoli szolgálat a missziókban
1938	Budapest (Magyarország)	Az Eucharisztia a szeretet köteléke

A két világháború között Magyarország szempontjából kiemelkedő jelentősége volt a 34. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusnak, amelyet Budapest rendezett 1938-ban. Magyarország ebben az esztendőben ünnepelte Szent István halálának kilencszázadik évfordulóját, ezért 1938 a korabeli sajtóban gyakran kettős szentévként szerepelt. A május 25. és 29. között tartott eucharisztikus világkongresszus során a résztvevők kisebb-nagyobb gyűléseken, valamint különféle tömegrendezvényeken és szertartásokon vehettek részt. Az előbbieket közé tartoztak az úgynevezett nemzetközi gyűlések, amelyeken a hosszabb előadások mellett minden résztvevő ország képviselője három percben hazája nyelvén köszöntötte a kongresszust. A nemzetközi gyűlések mellett különböző témákban (mint pl. az Eucharisztia és a család) rendeztek nemzeti üléseket is. A kongresszus folyamán külön misét celebráltak az ifjúság, a katonaság és a keleti rítusú katolikusok számára. Az egyszerű hívek tömegei számára az olyan események jelentettek meghatározó élményt, mint a gellérthegyi tűzijátékkal egybekötött hajós körmenet, a százötvenezer férfi éjszakai szentségimádása, Eugenio Pacelli pápai követ (a későbbi XII. Pius pápa) vasárnapi szentmiséje a Hősök terén, amelyen félmillióan vettek részt és a záró eucharisztikus körmenet, amelynek többszázézer közönségét egy májusi zivatar is próbára tette.

A második világháború után

A második világháború ismét megszakította kongresszusok sorát, csaknem másfél évtizedig nem rendezték meg: először 1952-ben Barcelonában, majd ettől kezdve rendszeresen, de a korábbiakhoz képest ritkábban, nagyjából négy évenként. A kongresszusok szervezése erősebb szentszéki befolyás alá került: a tagokat a pápa nevezi ki és a bizottság székhelye is Rómába került Párizsból.

A II. Vatikáni Zsinat előkészítésével és a zsinattal párhuzamosan zajló liturgikus reform következtében a szentmise került a középpontba az eucharisztikus körmenetek és a szentmisén kívüli szentségimádások helyett, amelyek addig meghatározták a világkongresszusokat. Ez először az 1960-as müncheni kongresszuson vált láthatóvá. Ettől kezdve nevezik a nemzetközi eucharisztikus kongresszusokat Statio Orbisnak (a földkerekség stációjának) – Josef Jungmann, osztrák liturgikus javaslatára, a hagyományos római stációs liturgia nyomán. E stációs liturgia lényege az volt, hogy a pápa a nagyböjti időszak vasárnapjain szentmisét mondott valamely kiemelkedően fontos templomban, hogy így látható módon is megjelenítse a püspök, a papok és a hívő nép egységét. Ez a „statio

urbisnak” nevezett szokás lett a mintája a „Statio Orbis” megvalósításának. Ahogyan annak idején Róma keresztényei egybegyűltek az Eucharisztia ünneplésére, ugyanúgy a nemzetközi eucharisztikus kongresszusok is az egyház egységének megjelenítői, az egész világegyház szintjén. Minden eucharisztikus vilákkongresszuson a világ valamennyi országából egybegyűlt egyház az Eucharisztia ünneplésében, a szentmisében éli meg az eucharisztikus kongresszus csúcspontját.

Ahogy azt a második világháború utáni mottók is mutatják, megváltozott a kongresszusok társadalmi üzenete: az egyház mint só és kovász jelenik meg, amely az egész emberiséget kívánja szolgálni. Ezenkívül a kongresszusok az ökumené szellemében nyitottak más felekezetek és vallások felé is.

A II. világháború utáni eucharisztikus vilákkongresszusok időpontja, helyszíne és mottója		
1952	Barcelona (Spanyolország)	Az Eucharisztia és a béke
1955	Rio de Janeiro (Brazília)	A megváltó Krisztus eucharisztikus országa
1960	München (Bajorország)	Élet a világért
1964	Bombay (India)	Az Eucharisztia és az új ember
1968	Bogota (Kolumbia)	A szeretet köteléke
1973	Melbourne (Ausztrália)	„Szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket!”
1976	Philadelphia (Egyesült Államok)	Az Oltáriszentség és az embercsalád vágyai
1981	Lourdes (Franciaország)	Jézus Krisztus a megtört kenyér egy új világ számára
1985	Nairobi (Kenya)	Az Eucharisztia és a keresztény család
1989	Szöul (Korea)	Krisztus a mi békénk
1993	Sevilla (Spanyolország)	Eucharisztia és evangelizáció
1997	Wroclaw (Lengyelország)	Eucharisztia és szabadság
2000	Róma (Olaszország)	Jézus a világ egyetlen üdvözítője, kenyér az új életre
2004	Guadalajara (Mexikó)	Az Eucharisztia az új évezred fénye és élete
2008	Québec (Kanada)	Az Eucharisztia Isten ajándéka a világ életéért
2012	Dublin (Írország)	Az Eucharisztia szeretetközösség Krisztussal és egymás között
2016	Cebu (Fülöp-szigetek)	A bennetek levő Krisztus a dicsőség reménye

Ami a pápák részvételét illeti, míg korábban csak Rómában voltak ott személyesen, VI. Pál már az Örök Városon kívül is megtisztelte jelenlétével az eucharisztikus vilákkongresszust. Az első „utazó pápa” 1964-ben Bombaybe, majd 1968-ban Bogotába is elment, hogy az ünneppsorozatban ott lehessen. II. János Pál pápa szintén fontosnak tartotta, hogy személyesen vegyen részt ezeken a nagy eseményeken, majdnem mindegyiken ott volt, hacsak nem akadályozta betegsége.

A múlt rövidesen jelenné válik, hiszen 2020 szeptemberében ismét Budapesten rendezik az eucharisztikus vilákkongresszust. Erre készülve a kongresszusok múltjából zárasképpen érdemes felidézni, az 1938-as kongresszus népszerű hitszónokának, Tóth Tihamérnak a szavait, aki a következőképpen jellemezte – a budapesti ünnepséget megelőzően, de máig

ható érvénnyel – a kongresszusokat: „Miből fog állni az ünnepség? Nagy körmenetektől és ünnepi felvonulásokból? Abból is. Előadásokból és beszédekből? Abból is. Fényből és pompából? Abból is. De ez mind nem elég, ez mind nem a legfontosabb. Az Eucharisziát méltóképpen ünnepelni csak eucharisztikus lélekkel lehet. Előbb ismerni kell az Oltáriszentséget, azután élni belőle – és csak azután ünnepelni.”

Megjelent: Budai FehérFekete XXVI/3. 2019. december, 26–33.